

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1827/2022
03.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јован Продановић, адвокат из ..., против туженог ЈКП „Зеленило“ Панчево, чији је пуномоћник Зоран Крстић, адвокат из ..., ради исплате по тужби и ради утврђења по противтужби, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 100/22 од 04.02.2022. године, у седници одржаној 03.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 100/22 од 04.02.2022. године у делу којим је одлучено о тужбеном захтеву, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 100/22 од 04.02.2022. године у делу којим је одлучено о тужбеном захтеву и трошковима поступка и пресуда Основног суда у Панчеву П1 267/20 од 25.11.2021. године у ставовима другом, трећем и четвртном изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца да се тужени обавезе да му на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора у периоду од 01.07.2017. године до 31.12.2019. године исплати укупно 63.284,40 динара, као и 53.741,02 динара на име накнаде трошкова исхране у току рада у истом периоду, са припадајућом законском затезном каматом на појединачне месечне износе од доспелости па до исплате (ближе одређено у ставовима другом и трећем изреке првостепене пресуде), и **одбија се** захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка од 57.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка пресуде.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда Београду Гж1 100/22 од 04.02.2022. године у делу којим је одлучено о противтужбеном захтеву, као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 100/22 од 04.02.2022. године у делу којим је одлучено о противтужбеном захтеву.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 267/20 од 25.11.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован прејудицијелни противтужбени захтев којим је тужени-противтужилац тражио да се утврди да тужилац-противтужени као запослени код корисника јавних средстава нема право на наплату-исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, бр. 116/2014), као и да се тужилац-противтужени обавезе да туженом-противтужиоцу накнади све парничне трошкове са законском затезном каматом од дана извршности до коначне исплате. Ставовима другим и трећим изреке, усвојен је тужбени захтев и тужени обавезан да тужиоцу на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора у периоду од 01.07.2017. године до 31.12.2019. године исплати укупно 63.284,40 динара, као и 53.741,02 динара на име накнаде трошкова исхране у току рада у истом периоду, са припадајућом законском затезном каматом на појединачне месечне износе од доспелости па до исплате, ближе одређено у овим ставовима изреке. Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове поступка од 120.281,02 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 100/22 од 04.02.2022. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложио да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Правноснажном пресудом, одлучено је по тужби за исплату накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада и по противтужби ради утврђења.

Имајући у виду различиту судску праксу у истој правној ситуацији израженим у пресудама на које је ревидент указао, Врховни касациони суд налази да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. Закона о парничном поступку да се ревизија сматра изузетно дозвољеном (у делу одлуке којом је одлучено о тужбеном захтеву), па је ради потребе уједначавања судске праксе донео одлуку као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20), па је нашао да је ревизија основана у делу одлуке којом је одлучено о тужбеном захтеву.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у утуженом периоду био у радном односу код туженог. У истом периоду тужени је тужиоцу обрачунавао и исплаћивао накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада у нижем износу од износа који је предвиђен одредбама Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева („Службени гласник РС“ број 59/2015, који је ступио на снагу 03.07.2015. године) и Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 27/15 ... 94/19). Висина потраживања на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада утврђена је на основу налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредаба Закона о раду и Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (цитираних у нижестепеним пресудама), чланова 60, 65. и 66. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и чланова 80, 84. и 85. Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева оценили да тужилац основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада у складу са посебним колективним уговорима, те да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зараде и других примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, због чега је усвојен тужбени захтев.

По оцени Врховног касационог суда, становиште нижестепених судова није правилно.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, с циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плате и зарада у јавном сектору. Чланом 3. став 1. истог закона прописано је да се у овом закону платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица и запосленог код корисника јавних средстава утврђена у складу са законима који уређују плате у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона, прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта (осим појединачног акта којим се плата повећава по основу напредовања) којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи, на основу којих се повећава износ плата и другог сталног примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Под зарадом сматрају се примања из радног односа као што је, између осталог, и накнада за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, што

произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава.

Имајући у виду наведено, као и чињеницу да је тужени корисник буџетских средстава, то се на туженог, осим поменутог закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, па обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему). С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате. Због тога, по схватању Врховног касационог суда, одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, ништаве су и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду), због чега су нижестепене пресуде преиначене и тужбени захтев тужиоца одбијен.

Како су преиначене нижестепене пресуде и одбијен тужени захтев, поводом ревизије туженог, то су преиначене нижестепене пресуде и у погледу одлуке о трошковима, тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

На основу изложеног члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Тужени је делимично успео у поступку по ревизији, па му на основу чланова 153. став 1, 154. став 2. и 163. став 2. ЗПП припадају опредељени трошкови парничног поступка, који обухватају трошкове на име: састава одговора на тужбу 6.000,00 динара и једног образложеног поднеска од стране адвоката 9.000,00 динара, заступања на четири одржана рочишта и једном неодржаном рочишту укупно 42.000,00 динара, све према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи, док трошак на име састава жалбе и ревизије од стране адвоката, као и трошак судских такси није признат јер захтев није опредељен у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

Ценећи испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије туженог (у делу којим је одлучено о противтужбеном захтеву) на основу члана 404. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да нема места одлучивању о ревизији као изузетно дозвољеној у смислу става 1. истог члана, с обзиром да не постоји потреба разматрања правних питања од општег интереса или правних питања у интересу равноправности грађана или новог тумачења права. Поред тога, тужени није уз ревизију доставио правноснажне пресуде којима је у идентичној или сличној чињеничној и правној ситуацији донета другачија одлука, што би било од утицаја на одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној ради уједначавања судске праксе. Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу четвртном изреке.

Одлучујући о дозвољености ревизије применом члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија туженог није дозвољена.

Тужба у овој парници поднета је 29.06.2020. године, ради исплате разлике на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада. Прејудицијелна противтужба туженог поднета је 22.10.2020. године, ради утврђења да тужилац-противтужени нема право на наплату-исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на триторији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, бр. 116/2014). У конкретном случају, противтужбени захтев за утврђење је формулисан тако да са тужбеним захтевом за чинидбу – исплату новчаних износа чини неодвојиву целину, имајући у виду да тужилац тражи исплату накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада, а да се противтужбом туженог тражи да се утврди да тужилац нема право на исплату наведених накнада. Како се тужба (противтужба) за утврђење на основу члана 194. став 2. ЗПП може поднети ако тужилац има правни интерес да суд утврди постојање, односно непостојање неког спорног права или правног односа, пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа, а у овом поступку то није случај јер су потраживања доспела, то овај суд налази да нема услова за прихватање посебене ревизије у односу на противтужбени захтев.

Чланом 403. став 3. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијеног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Имајући у виду да се у конкретном случају ради о имовинско-правном спору, који се односи на новчано потраживање, а како је реч о прејудицијелној противтужби, вредност предмета спора се процењује према вредности за коју странка која изјављује ревизију није успела. Побижана вредност предмета спора по противтужби је 1.000,00 динара, па како побижана вредност предмета спора не прелази динарску противвредност 40.000 евра, то је Врховни касациони суд, применом члана 403. став 3. ЗПП, нашао да је ревизија туженог недозвољена.

На основу члана 413. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу петом изреке.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић